

ЗАКОН ЗА ПРАКТИКАНТСТВО: МОЖНОСТИ И ПРИМЕНА

Поаѓајќи од фактот дека младите луѓе во нашата земја имаат реален проблем со стекнување на практични искуства за полесно вклучување на пазарот на трудот, а работодавачите имаат реален проблем со вработување на соодветен и квалитетен кадар, се наметна потребата од законско уредување на практикантската работа на младите лица, со цел да се создаде законска основа за реализација на практикантска работа во одреден временски период под одредени услови.

Пред да се донесе Законот за практиканство, практикантската работа беше регулирана само преку законите за средното и високото образование каде што е задолжителна, додека во сегментот на работните односи не беше конкретно регулирана што отвораше можност за злоупотреба. Оттука, се јави потребата од разграничување на условите под кои ќе се развива практиканството.

Со Законот за практиканство кој започна со примена од 29.05.2019 година се овозможува непречено стекнување на практично искуство на лицата кои не се во работен однос, зголемување на нивните вештини и квалификации, полесно вклучување на пазарот на трудот и поуспешно вработување. Со законот, на работодавачите им се олеснува изборот на работници по завршената практикантска работа, а за времетраењето на истата освен надоместок за извршената работа и данок на личен доход, работодавачот нема обврска за плаќање на придонеси од задолжително социјално осигурување.

Подготовката и издавањето на оваа брошура е на иницијатива на Локалниот економско-социјален совет на општина Битола кој што ја препозна потребата од промовирање на практиканството на локално ниво и појаснување на можностите што произлегуваат од Законот за практиканство за ангажман на лица како практиканти во компании, јавни институции и невладини организации.

Што?

Со овој закон се уредува постапката и условите за остварување на практиканство, правата и обврските на практикантот и на работодавачот кај кој се реализира практикантската работа, договорот за практикантска работа и евиденцијата на практикантска работа.

„Практиканство“ е работна активност којашто

вклучува компонента на работа преку учење и здобивање на практични работни вештини, која се реализира во ограничен временски период, со цел стекнување на практично и професионално искуство, за да се подобри вработливоста и да се помогне преминот кон редовно вработување.

Под практиканството не се подразбира вршење на **приправнички стаж**, **волонтерски стаж** и **пробна работа** согласно со Законот за работните односи, **обука**, **преквалификација** и **доквалификација** согласно со Законот за вработувањето и осигурување во случај на невработеност, како и практична работа за ученици и студенти во рамките на образовните програми.

Придобивки од законот:

- 1 • **Надминување на јазот меѓу понудата и побарувачката на пазарот на трудот**
- 2 • **Младите стануваат поконкурентни на пазарот на трудот**
- 3 • **Зголемување на самоверба кај младите и нивна полесна интеграција на пазарот на трудот**
- 4 • **Алатка за работодавачите за препознавање на квалитетна работна сила**

Кој?

„Практикант“ е физичко лице кое врши практикантска работа кај работодавач со цел да се стекне со практични знаења и вештини што ќе му помогнат да ја подобри вработливоста на пазарот на трудот. Практикант согласно со овој закон може да биде секое физичко лице државјанин на Република Северна Македонија кое ги исполнува условите утврдени со овој закон.

„Работодавач“ е правно и физичко лице, како и друг субјект (орган на државна власт, орган на единица на локалната самоуправа, подружница на странско друштво, дипломатско и конзуларно претставништво), кој вработува работници врз основа на договор за вработување.

„Ментор“ е лице вработено кај работодавачот кое е задолжено за организирање на практикантската работа и следење на напредокот на практикантот и кое го осигура остварувањето на целите за учење за време на практикантската работа.

ДАЛИ УЧЕНИК ВО СРЕДНО УЧИЛИШТЕ И СТУДЕНТ МОЖЕ ДА БИДЕ АНГАЖИРАН КАКО ПРАКТИКАНТ СОГЛАСНО ЗАКОНОТ ЗА ПРАКТИКАНТСТВО?

Секое лице кое не е во работен однос, е помладо од 34 години, има завршено најмалку основно образование, без разлика дали е студент и ученик може да биде практикант согласно Законот за практикантство

„Лице кое не е во работен однос“ согласно Законот за практикантство е поширок поим од „невработено лице“ согласно Законот за вработување и осигурување во случај на невработеност, бидејќи стекнувањето на статусот на невработено лице според Законот за вработување предвидува исполнување на повеќе критериуми. Додека лице кое не е во работен однос е секое лице без разлика дали е студент, ученик, а кое нема склучено договор за вработување.

Потребно е да се прави разлика помеѓу праксата согласно овој закон и практичната настава, односно обука, која е пропишана и е услов согласно прописите од областа на образованието

Услови?

Практикантот согласно со овој закон треба да ги исполнува следниве услови:

- 1 • да не е во работен однос,
- 2 • да не е постар од 34 години
- 3 • да има завршено најмалку основно образование.

Период?

Периодот на траење на практикантска работа кај еден работодавач може да изнесува до **шест месеци**.

Кај ист работодавач практикантска работа може да се врши **само еднаш** од исто лице.

Број на практиканти?

од еден до пет вработени - **еден практикант**,
од шест до 10 вработени - до два практиканта,
од 11 до 50 вработени - до четири практиканти,
од 51 до 150 вработени - до осум практиканти,
од 151 до 250 вработени - до 15 практиканти,
од 251 до 500 вработени - до 30 практиканти и
над 500 вработени - **до 50 практиканти**.

**Од декември
2019 година, минимална
нето плата е 14.500 МКД. Од 6.090
МКД (42%) до 10.730 МКД (74%)
месечен надоместок за
практиканти ангажирани до 3
месеци.**

Со овој закон за прв пат им **се** овозможува на младите да се стекнат со пракса во компании и за тоа да им биде платено.

Максималниот број на практиканти кои можат да реализираат практикантска работа кај еден работодавач во исто време, се определува според бројот на вработени на неопределено време на денот на пријавување на практикантот кај работодавачот и тоа:

Надоместок на практиканти?

Практикантот за време на практикантската работа кај работодавачот има право на месечен надоместок кој се исплаќа од страна на работодавачот.

Висината на месечниот надоместок се утврдува во нето износ за полно работно време во зависност од времетраењето на периодот на практикантската работа и тоа:

од 42% до 74% од минималната нето плата, утврдена согласно со закон, за практикантска работа **до три месеци** и

во висина на **минималната нето плата** утврдена согласно со закон, за практикантската работа над три месеци, сметано од **четвртиот месец**.

Права на практикантот

- Во писмена форма да го добие описот на целите, задачите и процесот на практиканството, пред да го склучи договорот за практикантска работа;
- Да биде запознаен со условите за работа и опасностите поврзани со работата за време на практиканството, пред започнување на истото;
- Да биде запознаен со општите акти на работодавачот;
- На дневен и неделен одмор исто како вработените кај работодавачот согласно општите прописи за работните односи;
- На платен одмор во траење од два работни дена месечно, доколку работи со полно работно време или еден работен ден месечно доколку работи со неполно работно време;
- На надоместок за практикантска работа од член 8 од овој закон и надомест на трошоци за службени патувања и други надоместоци кои настанале за потребите на вршење на практикантската работа.

Обврски на практикантот

- Потпише договор за практикантска работа со работодавачот, пред започнувањето со практикантската работа;
- Работи согласно закон, договорот за практикантска работа и општите акти на работодавачот со кои претходно е запознаен;
- Учествува во обуката и посветено да работи на доверените задачи;
- Користи средства за заштита при работа, согласно прописите за безбедност и здравје при работа;
- Го известува работодавачот за болест или други причини за привремена или трајна спреченост за вршење на практикантската работа;
- Гичува доверливите податоци, односно класифицираните информации на работодавачот, со кои е запознаен во текот на практикантската работа и го известува работодавачот за штетни последици за кои е запознаен дека можат да настанат за него, за трети лица или за работодавачот.

Обврски на работодавачот

- Да го објави јавениот оглас за практикантска работа на својата интернет страница и/или на интернет страницата на Агенцијата за вработување или друг јавен медиум;
- Да ги утврди очекуваните цели за ангажирање на практикантот, задачите и процесот на практикантската работа, кои треба да бидат јавно достапни на заинтересираните кандидати во огласот за практикантска работа;
- Да потпише договор за практикантска работа со избраниот кандидат;
- Да изврши пријава на практикантот, најмалку еден ден, пред започнување на вршење на практикантската работа и одјава во рок од осум дена по завршување на практикантската работа, односно по престанокот на договорот за практикантска работа, во Агенцијата за вработување на Република Северна Македонија;
- Да обезбеди одговорно лице - ментор за континуиран надзор на практикантот, кој ќе ја организира практикантската работа, ќе го следи напредокот на практикантот и ќе осигура остварување на целите за учење и практиканство;
- Да обезбеди надзор над работата на практикантот од страна на менторот и да не дозволи самостојно работење на практикантот;
- Да обезбеди оптимални услови за работа и материјали и средства за извршување на практикантската работа;
- Да му издаде на практикантот потврда за стекнатите знаења, вештини и компетенции, како и опис на практикантската работа и нејзиното времетраење, во рок од осум работни дена од завршување на практикантската работа;
- Редовно да му го исплаќа надоместокот утврден во договорот за практикантска работа;
- Да плати персонален данок на доход на исплатениот износ на надоместокот;
- Да обезбеди средства за заштита при работа, доколку за работното место на кое се врши практикантската работа е пропишано да се користат;
- Да обезбеди тајност на личните податоци и заштита на приватноста на практикантот и
- Да плати придонес врз основа на инвалидност и телесно оштетување причинето со повреда на работа или професионална болест и дополнителен придонес за задолжително здравствено осигурување во случај на повреда на работа и професионално заболување.
- Работодавачот не може на практикантот да му наплаќа трошоци за обука, трошоци за превоз, работни материјали и други трошоци поврзани со вршењето на практикантската работа.
- Работодавачот не може да му наложи на практикантот да работи задачи кои не се опишани во договорот за практикантска работа.

Информации за контакт:

Спа и Велнес Асоцијација на Македонија

Ул. 7- Ми Ноември 50 А Гевгелија

070 808 468   info@swam.mk

www.swam.mk